

ภูมิอากาศจังหวัดพะเยา

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพะเยาตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 740 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 6,335 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดแพร่ และลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดน่าน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย และลำปาง

ลักษณะภูมิประเทศ

พะเยาเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง 200 – 1000 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีเทือกเขาล้อมรอบทั้งทางด้านตะวันตก ตะวันออก ใต้ และทางตอนกลางของจังหวัดโดยทอดเป็นแนวยาวจากเหนือจรดใต้ ภูมิประเทศจึงมีลักษณะเป็นที่ราบระหว่างภูเขาเต็มไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณ บริเวณที่ราบดังกล่าวและที่ราบลุ่มแม่น้ำอิง และแม่น้ำยมเป็นบริเวณที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก

สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดพะเยา ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดพะเยามีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดพะเยามีฝนตกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดพะเยา พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือ เดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดคือเดือนธันวาคม

อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดพะเยาอยู่ทางภาคเหนือตอนบน พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูเขาล้อมรอบ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว โดยทั้งปีมีอุณหภูมิเฉลี่ย 25.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.7 องศาเซลเซียส และมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายนเคยตรวจอุณหภูมิสูงที่สุดได้ 42.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2526 ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น โดยทั้งปีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.2 องศาเซลเซียส เดือนมกราคมอากาศหนาวอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 13.7 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 2.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2542

ฝน

จังหวัดพะเยา บริเวณอำเภอเมืองมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1137.0 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 117 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคมและกันยายน โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ย 204.0 และ 203.6 มิลลิเมตร และมีวันฝนตกประมาณ 19 และ 17 วันตามลำดับ ปริมาณฝนมากที่สุดใน 1 วัน วัดได้ 154.3 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2548

พายุหมุนเขตร้อน

พายุเขตร้อนที่มีโอกาสเคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณจังหวัดพะเยา ส่วนมากมีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนผ่านทางตะวันตกผ่านประเทศเวียดนามหรือลาวเข้าสู่ภาคเหนือของประเทศไทย จึงทำให้พายุอ่อนกำลังลงอยู่ในชั้นพายุดีเปรสชัน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหายเนื่องจากลมแรงมากนัก แต่จะทำให้มีฝนตกหนักมากจนเกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่ พายุมีโอกาสเคลื่อนผ่านจังหวัดนี้ได้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยเฉพาะช่วงตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมต่อเนื่องถึงต้นเดือนกันยายนเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดนี้ได้มากที่สุด

จากสถิติในรอบ 63 ปี (พ.ศ.2494 – 2556) มีพายุเคลื่อนผ่านจังหวัดพะเยาทั้งหมด 22 ลูก และส่วนใหญ่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชัน โดยเข้ามาในเดือนพฤษภาคม 1 ลูก(2532) เดือนกรกฎาคม 6 ลูก(2506 2512 2514 2521 2536 2537) เดือนสิงหาคม 8 ลูก(2504 2513 2516 2517 2521 2530 2536 2538) เดือนกันยายน 5 ลูก(2494 2508 2510 2513 2548) และเดือนตุลาคม 2 ลูก(2526 25320)

ที่ตั้งของสถานีอุตุนิยมวิทยาพะเยา

สภาวะที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้ได้มาจากผลการตรวจของ สถานีอุตุนิยมวิทยาพะเยา ซึ่งทำการตรวจสอบสารประกอบอุตุนิยมวิทยาต่างๆ แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยา เพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในคาบ 20 ปี

สถานีอุตุนิยมวิทยาพะเยา ตั้งอยู่หมู่ที่ 17 ถ.พหลโยธิน ต.ต๋อม อ.เมือง จ.พะเยา 56000 มีที่ทำการอยู่ในบริเวณศูนย์ราชการจังหวัดพะเยา หรือละติจูด 19 องศา 08 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 99 องศา 54 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 397 เมตร ทำการตรวจสอบสารประกอบอุตุนิยมวิทยาวันละ 8 เวลา คือ 0100 , 0400 , 0700 , 1000 , 1300 , 1600 , 1900 และ 2200 น.

หมายเหตุ

- สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 – 2553
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 – 2556

ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา